

litin kunta

kirjaamo@iitti.fi

Viite: Lausuntopyyntö 14.6.2024

Asia: Iitti, Kausalan asemakaavan muutos ja laajennus Jänispajun - Ravilinnan alueella, Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

litin kunnassa on käynnistetty Kausalan asemakaavan muutos ja laajennus Jänispajun - Ravilinnan alueella. Noin 90 hehtaarin laajuinen suunnittelualue rajoittuu luoteessa litintiehen ja etelässä Hämeentiehen / Kymmentiehen. Hankkeen tavoitteena on sijoittaa alueelle koulukeskus ja asuntoalueita luontoarvot ja kaavataloudellinen tarkoituksenmukaisuus huomioiden. Lisäksi tavoitteena on alueen liikennejärjestelyjen parantaminen sekä kävelyn ja pyöräilyn ja muun kestäväen kehityksen edistäminen.

Lahten museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 13.6.2024 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muitakaan suojeltaviksi määriteltäviä kohteita. Alueelta ei myöskään tunneta irtolöytöjä eikä siltä ole tehty ilmoituksia metallinilmaisinelöydöistä. Toisaalta alueen muinaisjäännöstiedot ovat pääosin vanhentuneet. Sen pohjoisreuna on ollut osa inventoinnin kohdealuetta vuonna 2015 suoritettussa Vt. 12 uuden linjauksen inventoinnin yhteydessä (*T. Tiainen 2015: Nastola – Iitti, Uusikylä-Tillola. Vt. 12 uuden linjauksen muinaisjäännösinventointi*), mutta kokonaisuudessaan suunnitelma-alue on ollut osana suoritettua muinaisjäännösinventointia ainoastaan vuonna 2008, jolloin litin historiallisen ajan kohteita selvitettiin (*K. Vuoristo 2008: litin Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi*). Tiedot suunnittelualueen muinaisjäännöksistä tulisi siten saattaa ajan tasalle. Sijainnin ja topografian osalta jo rakentamattomat osat suunnittelualueesta ovat kuitenkin alavaa/kosteikkoa ja korkeutensa perusteella esihistoriallisten (ja myös historiallisten) kohteiden kannalta vähäpotentiaalisia. Muinaisjäännösten kannalta potentiaalisin alue on raviradan ja koulun pohjoispuolella sijaitseva rinnealue, joka sekkin on topografialtaan varsin jyrkkäpiirteistä.

Edellä esitetyn perusteella museo ei katso tarpeelliseksi koko suunnittelualueen inventointia/tarkastamista, vaan edellyttää ainoastaan raviradan ja koulun pohjoispuolisella rinnealueella sijaitsevien muuttuvan maankäytön alueiden tarkastamista/inventointia. Koska kyse on pienialaisesta ja suhteellisen nopeasta työstä, museo voi suunnitelmien tarkentuessa (rakennettavat alueet) suorittaa tarkastuksen pyynnöstä virkatyönään. Tarkastuksen/inventoinnin voi haluttaessa tilata myös arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohta: *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Tarkastuksen/inventoinnin on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset niin kenttätöiden, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta.

Raportti suoritetusta inventoinnista on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi ennen kuin se voidaan hyväksyä riittävänä kaavaselvityksenä.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualueen luode/pohjoisosassa sijaitsee rakennusryhmä, joka on Kausala pohjoisen osa-alueen asemakaavamuutoksen (2015) yhteydessä merkitty aluemerkinällä YS/s-1. Merkinän kaavamääräyksen mukaan kyseessä on sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Edelleen määräyksen mukaan alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa. Määräys ei koske talusrakennuksia. Vanhojen rakennusten tuntumaan sijoittuvat uudet rakennukset on rakennettava siten, että ne sijainnin, muodon, värityksen ja julkisivujen jäsentelyn osalta noudattavat alueella olevien rakennusten ominaispiirteitä. Museon näkemyksen mukaan kaavatyön edetessä tulee arvioitavaksi, onko kyseiselle rakennusryhmälle tarpeen antaa tarkempia suojelumääräyksiä.

Kausala Keskusta-alueen osa-alueen asemakaavan muutoksessa (2013) suunnittelualueella (YO/s) sijaitseva, A.I. Korhosen 1930-luvulla suunnittelema koulurakennus on merkitty suojelumerkinällä sr. Kaavamääräyksen mukaan kyseessä on historiallisesti arvokas ja kyläkuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksen ulkonäön ominaispiirteet tulee säilyttää. Ennallistavat toimenpiteet ovat sallittuja. Muutoksista on neuvoteltava maakuntamuseon (nyk. alueellinen vastuumuseo) kanssa. Samaisella kaava-alueella sijaitsee myös toinen suojelumerkinällä varustettu rakennus, vuosina 1943-1944 arkkitehti Pauli Salomaan suunnittelema Ravilinna. Molemmat rakennukset sijaitsevat alueella, joka on Hämeen maakuntakaavan uusimisen yhteydessä tulossa arvoitettavaksi maakunnallisesti arvokkaana alueena.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoituksen yhteydessä kootaan alueelle laaditut aiemmat selvitykset. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta käytössä on alueelle laadittu litin Kirkonkylän-Kausalan osayleiskaavan rakennuskulttuuriselvitys vuosilta 2009-2010 (Lahden ammattikorkeakoulu). Kaavatyön yhteydessä on tarpeen arvioida selvityksen riittävyys ja mahdollisen lisäselvityksen tai rakennusinventoinnin tarve. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tulee edellä mainittujen seikkojen osalta täydentää.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Esko Tikkala

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus